

Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe Přehled hlášení v období 01/2007 – 12/2015

1. Úvod

V případě havarijního znečištění vod na vodním toku je bezpodmínečně nutné o nastalé situaci co nejrychleji informovat dotčené subjekty níže na toku. Proto byl „Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe“ (MVPPL) jedním z prvních dokumentů, které schválila Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL) bezprostředně po svém založení v roce 1991. MVPPL je jednotný varovný a poplachový systém, umožňující přenos informací o místě, času a rozsahu havarijního znečištění vod v povodí Labe. Mimořádný význam má MVPPL zejména v případě havárií, přesahujících státní hranice.

Hlavní strukturu MVPPL (obrázek 1) tvoří 5 mezinárodních hlavních varovných centrál (MHVC), z toho jedna v České republice (Hradec Králové) a 4 v Německu (Drážďany, Magdeburk, Postupim a Hamburk).

Obrázek 1: Oblast působnosti mezinárodních hlavních varovných centrál

MVPPL je neustále upravován podle nových poznatků a zkušeností. Od roku 1991 byl proto čtyřikrát novelizován (1995, 2004, 2006, 2012). V roce 2004 byl do MVPPL mimo jiné zařazen „Poplachový model Labe“ (ALAMO), který umožňuje provést v případě havarijního znečištění vod odhad doby dotoku, trvání a maximální koncentrace vlny škodlivých látek v profilech na Labi pod místem havárie.

Až do roku 2006 měla hlášení MVPPL formu „Informace“ nebo „Varování“. Na základě výsledků vyhodnocení kyanidové havárie, ke které došlo 9. 1. 2006 v důsledku úniku koncentrovaných silně toxických odpadních kyanidových vod z Lučebních závodů Draslovka, a.s. Kolín (LZD), byl MVPPL v roce 2006 přepracován a byla změněna pravidla pro rozesílání hlášení.

Hlavní úpravy při aktualizaci v roce 2006:

- bylo stanoveno, že kromě případů náhlého znečištění látkami ohrožujícími jakost vody v povodí Labe, které by mohlo mít výrazný dopad v oblasti působnosti níže ležící mezinárodní hlavní varovné centrály (MHVC), je třeba podávat také hlášení o haváriích na Labi, u nichž lze očekávat, že vyvolají mimořádný zájem hromadných sdělovacích prostředků nebo veřejnosti.
- byla zrušena kategorizace „informace / varování“.
- hlášení bylo doplněno o informaci, zda se očekává zasažení (výrazné ovlivnění jakosti vody) oblasti působnosti níže ležící MHVC, včetně odhadu času zasažení.

V rámci úprav v roce 2012 byl doplněn postup pro hledání původce znečištění (rozesíláno proti proudu řeky) pro případ zjištění neznámého znečištění (tzv. hlášení „hledání původce znečištění“), u kterého lze předpokládat původ ve výše položené části povodí. Tento nástroj MVPPL zatím nebyl využit.

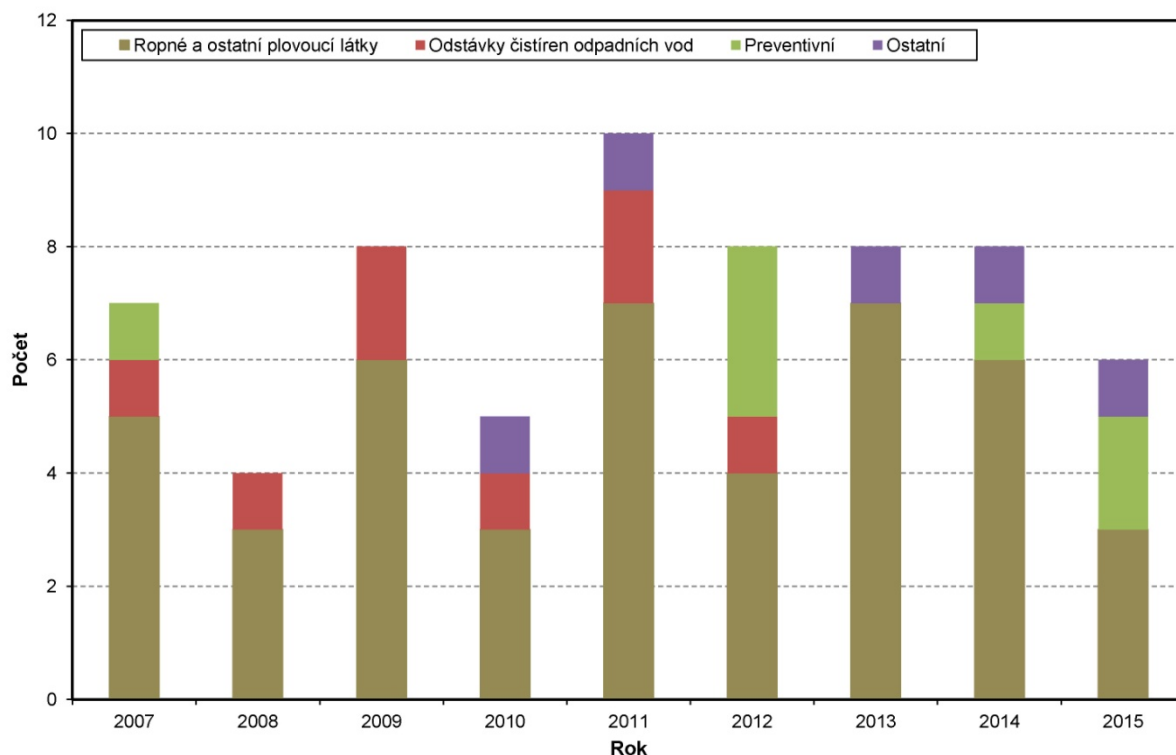
2. Přehled hlášení od roku 2007

Souhrnný přehled hlášení MVPPL od ledna 2007 do prosince 2015 dle aktualizovaného znění MVPPL z října 2006 je uveden v dodatku 1.

Hlavním důvodem (69 % případů) pro zaslání hlášení byly ropné a ostatní plovoucí látky. V 7 případech bylo zasláno preventivní hlášení (viz tabulka 1 resp. obrázek 2), i když bylo zřejmé, že se nejedná o havarijní znečištění (např. pyl a další rostlinný materiál).

Tabulka 1: Důvody hlášení MVPPL v období 01/2007 – 12/2015

Rok	Ropné a ostatní plovoucí látky	Odstávky ČOV	Preventivní	Ostatní	Celkem
2007	5	1	1	0	7
2008	3	1	0	0	4
2009	6	2	0	0	8
2010	3	1	0	1	5
2011	7	2	0	1	10
2012	4	1	3	0	8
2013	7	0	0	1	8
2014	6	0	1	1	8
2015	3	0	2	1	6
2007 – 2015	44	8	7	5	64

Obrázek 2: Důvody hlášení MVPPL v období 01/2007 – 12/2015

Od roku 2007 se v počtech a v charakteru hlášení intenzivně odráží skutečnost, že jsou podávána hlášení nejen o významných havarijních znečištěních, ale také o případech, které mohou vyvolat zájem médií a veřejnosti. Hlavním cílem těchto hlášení je včasné předání korektních informací příslušným úřadům tak, aby se zabránilo případným nedorozuměním a šíření zkreslených informací.

Z 64 hlášených případů od roku 2007 (u žádného nedošlo k úhynu ryb) pouze 15 dosáhlo nebo překročilo index havarijního znečištění vod 2 (dle přílohy 5 MVPPL), který je udáván jako orientační kritérium MVPPL. Havárie, které překročí toto kritérium, je třeba z preventivních důvodů vždy hlásit. Těchto 15 případů navíc zahrnuje 8 odstávek čistíren odpadních vod (plánované či v důsledku povodní nebo poruchy), které neměly významný vliv na jakost vody v Labi. Ze zbývajících 7 případů byly 4 hlášeny německými MHVC (Magdeburk a Hamburk) a 3 českou MHVC v Hradci Králové (viz tabulka 2). V 6 případech se jednalo o ropné látky, přičemž uniklá množství se pohybovala mezi 1,5 až 6 m³. V jednom případě se jednalo o únik cca 10 000 m³ hasebních vod do řeky Bíliny (požár v areálu podniku Unipetrol RPA, s.r.o., Litvínov). Mimořádný monitoring kvality vody v Labi v profilu Labe – Děčín neprokázal významné změny kvality vody v Labi.

Tabulka 2: Počty hlášení jednotlivých MHVC v období 01/2007 – 12/2015

MHVC	Počet hlášení	z toho index havarijního znečištění vod ≥ 2
Hradec Králové	55	11 (z toho 8krát odstávka čistírny odpadních vod)
Drážďany	3	0
Magdeburk	2	1
Postupim	0	0
Hamburk	4	3

Od roku 2007 nedošlo k žádné vážné havárii, která by výrazně ovlivnila jakost vody v Labi. MVPPL, který zajišťuje přenos informací o případech havarijního znečištění vod na celém toku Labe, má mimořádný význam především při předávání informací z České republiky do Spolkové republiky Německo. Proto jsou na českém úseku Labe v blízkosti česko-německého hraničního profilu pečlivě monitorovány a mezinárodní hlavní varovnou centrálou v Hradci Králové prostřednictvím hlášení MVPPL dále předávány také informace k nevýznamným případům havarijního znečištění vod i případná podezření na možné znečištění. Dokladem toho je, že 42 z celkového počtu 64 hlášených případů se vztahuje k 45 km dlouhému českému úseku Labe (případně k přítokům Labe zaústěným v tomto úseku) mezi Ústím nad Labem a česko-německým hraničním profilem. Uvedené skutečnosti se odráží ve velmi vysokém počtu hlášení z MHVC v Hradci Králové (86 % všech hlášení), přičemž počty hlášení jednotlivých MHVC k případům větších havarijních znečištění jsou srovnatelné (tabulka 2).

Dodatky:**Dodatek 1:** Přehled hlášení MVPPL v období 01/2007 – 12/2015

Dodatek 1: Přehled hlášení MVPPL v období 01/2007 – 12/2015

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
1	01.02.07	Turnov	Úpa	49**	motorová nafta	0,5 m ³	Hradec Králové	1 – 2
2	06.02.07	Praha	Vltava	55,7**	látky na bázi olejů	n	Hradec Králové	–
3	01.03.07	Přístav Bützfleth	Labe		těžký olej	3 m ³	Hamburk	2
4	16.03.07	okolí Akenu	Labe	267–268	látky na bázi olejů	n	Magdeburk	–
5	25.07.07	Děčín-Loubí	Labe	738,5	motorový olej	<0,010 m ³	Hradec Králové	<1
6	14.09.07	Ústí nad Labem	Labe	765	n	n (pěna na toku)	Hradec Králové	–
7	12.10.07	Ústí nad Labem-Neštětice	Labe	760,4	odpadní vody, odstávka ČOV z důvodu údržby	2 000 m ³	Hradec Králové	>2
8	09.01.08	Praha Trója – ÚČOV	Vltava	43**	odpadní vody – porucha ÚČOV Praha	3,5 m ³ /s	Hradec Králové	>2
9	05.05.08	Libčice nad Vltavou	Vltava	27**	hydraulický olej	<0,1 m ³	Hradec Králové	1
10	16.07.08	mezi 591 – 592 km	Labe	591–592	motorová nafta	6 m ³	Hamburk	2 – 3
11	12.12.08	Ústí nad Labem	Labe	764	motorová nafta	0,1 – 0,15 m ³	Hradec Králové	1
12	01.06.09	Prostřední Žleb	Labe	736,5	ropná látka	0,01 m ³	Hradec Králové	<1
13	15.06.09	Ústí nad Labem	Labe	770,8	rostlinný olej	3,5 m ³	Hradec Králové	2
14	23.07.09	Děčín-Staré Město	Labe	737	ropná látka	0,4 m ³	Hradec Králové	1 – 2
15	28.08.09	Děčín-Křešice	Labe	745	biodiesel + voda	n	Hradec Králové	–
16	03.09.09	Ústí nad Labem-Neštětice	Labe	760,4	odpadní vody (porucha ČOV)		Hradec Králové	>2
17	06.10.09	Děčín	Labe	741,5	nafta	0,02 m ³	Hradec Králové	<1
18	07.10.09	Lovosice	Labe	785,8	odpadní vody (porucha ČOV Lovosice)	0,015 m ³ /s	Hradec Králové	>2
19	23.12.09	Litvínov	Bílý potok		ropné látky	n	Hradec Králové	–
20	10.02.10	Fels-Werke Rübeland	Schwefeltalbach – Mühlenbach – Bode – přehrada Wendefurth		starý olej	3 m ³	Magdeburk	2
21	29.05.10	Hřensko	Labe	728	lehký topný olej	0,1 m ³	Hradec Králové	1
22	19.06.10	Tušimice	Lužický potok		hasební voda	n	Hradec Králové	–
23	08.–09.08.10	Labe	Labe		Odstavení čistíren odpadních vod (ČOV) z provozu v důsledku povodňových průtoků		Hradec Králové	>2
24	08.12.10	Přístav Brunsbüttel	Labe		mazací olej	5 m ³	Hamburk	2 – 3

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
25	14.01.11	Labe (od Litoměřic po státní hranice)			odstavení čistíren odpadních vod (ČOV) z provozu v důsledku povodňových průtoků, odstavení ČOV Lo-vochemie (byla přijata opatření, včetně odstavení výroby, aby nedošlo k zásadní změně v kvalitě vypouštěných odpadních vod z areálu)		Hradec Králové	>2
26	24.01.11	Ústí nad Labem	Labe	767	manganistan draselný	n	Hradec Králové	–
27	29.03.11	Ústí nad Labem-Velké Březno	Homolský potok – Labe	755,5 (ř. km Labe)	nafta	0,2 m ³	Hradec Králové	1
28	02.05.11	Libochovany	Labe	779,30	motorový olej	0,01 – 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
29	01.06.11	Gauernitz	Labe	73,9	motorový a převodový olej	cca 0,02 m ³	PD Oberes Elbtal – Osterzgebirge, (Drážďany)	<1
30	06.06.11	Ústí nad Labem	Labe	765	nafta	0,05 m ³	Hradec Králové	<1
31	25.06.11	Ústí nad Labem	Labe	762	kafilerní tuk	20 t (na komunikaci)	Hradec Králové	<1
32	29.08.11	Ústí nad Labem	Labe	760,4	odpadní vody, porucha ČOV Neštěmice	0,03 – 0,2 m ³ /s	Hradec Králové	>2
33	19.10.11	Ústí nad Labem-Vaňov	Labe	768,4	nafta, olej	0,15 m ³	Hradec Králové	1
34	30.11.11	Děčín	Labe	739,12	nafta	0,02 m ³	Hradec Králové	<1
35	02.01.12	Děčín	Labe	742	květiny a rostliny		Hradec Králové	–
36	06.02.12	Dvůr Králové nad Labem	Labe	1034	odstávka ČOV / odpadní vody	0,07 m ³ /s	Hradec Králové	>2
37	29.03.12	Pardubice	Labe	960	ropné látky	max. 0,003 m ³	Hradec Králové	<1
38	12.05.12	Děčín	Labe	737	pyl z květin		Hradec Králové	–
39	29.07.12	Děčín	Labe	740,6	biologický materiál		Hradec Králové	–
40	17.08.12	Děčín-Křešice	Labe	744,1	nádní vody (směs vody s ropnými látkami)	n	Hradec Králové	–
41	05.11.12	Ústí nad Labem	Labe	765	ropná látka	1,5 m ³	Hradec Králové	2
42	14.12.12	Litvínov	Bílina	40**	ropné látky	n	Hradec Králové	–
43	10.01.13	Štětí	Labe	823,2	n	n	Hradec Králové	–
44	07.06.13	Děčín, Loubí	Labe	737,5	ropné látky (vyjeté oleje)	n	Hradec Králové	–
45	14.07.13	Mělník, Dolní Beřkovice	Labe	830,5	motorový olej	0,05 m ³	Hradec Králové	<1
46	26.07.13	Velké Březno	Labe	756	motorový olej	0,002 m ³	Hradec Králové	<1
47	02.10.13	Hřensko	Labe	730	látky olejového charakteru	cca 0,002 m ³	Hradec Králové	<1
48	07.10.13	Bílina	Bílina	35,4**	nafta	0,2 m ³	Hradec Králové	1
49	20.10.13	Hřensko	Labe	728,1	neznámá ropná látka	n	Hradec Králové	–

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
50	06.11.13	Česká Kamenice	Kamenice	23**	ropné látky (mazut)	n	Hradec Králové	–
51	24.02.14	Děčín	Labe	739,3	olej	n	Hradec Králové	–
52	23.07.14	Heidenau	Labe	38,5	nátěrová barva	<0,5 m ³	Drážďany	<1
53	14.09.14	Labe – soutok s Kamenicí	Labe	728,1	ropné látky	0,0001 m ³	Hradec Králové	<1
54	25.09.14	Děčín-Čertova voda	Labe	734	převodový olej	cca 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
55	09.10.14	Hřensko	Labe	729,6	nafta	cca 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
56	12.10.14	Děčín	Labe	745	biologická pěna	n	Hradec Králové	–
57	16.10.14	Dolní Žleb	Labe	731,5	převodový olej	max. 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
58	27.12.14	Dolany	Vltava	27,5	minerální olej	cca 0,01 m ³	Hradec Králové	<1
59	23.01.15	Köhlbrand / přístavy Rugenberger Hafen / Waltershofer Hafen	Labe	628	plynový olej	0,24 m ³	Hamburk	1
60	09.04.15	Praha Trója – ÚČOV	Vltava	43**	zhoršené odstraňování dusíku v ČOV (limity pro jakost vody na odtoku z ČOV nebyly překročeny)	n	Hradec Králové	–
61	29.05.15	Sebnitz, Goßdorf-Kohlmühle	Vilémovský potok (Sebnitz)	2**	dioktylfthalát	cca 5 m ³	LRA Sächsische Schweiz – Osterzgebirge (Drážďany)	1 – 2
62	26.07.15	Děčín	Labe	739–741	rostlinný olej	cca 0,002 m ³	Hradec Králové	<1
63	13.08.15	Litvínov	Bílina	53,5**	hasební vody (požár v areálu podniku Unipetrol RPA, s.r.o., Litvínov)	cca 10 000 m ³	Hradec Králové	5 ¹⁾
64	26.10.15	Hřensko	Labe	727	látka biologického charakteru, biologický film z listí	n	Hradec Králové	–

Vysvětlivky:

WRI index havarijního znečištění vod dle přílohy 5 MVPPL

n není známo

* Používané říční kilometráže Labe začínají na státních hranicích České republiky a Německa říčním kilometrem 730 pro českou část Labe, resp. říčním kilometrem 0 pro německou část Labe. Pro českou část Labe je počítána proti proudu a pro německou část po proudu toku Labe. V úseku mezi říčním kilometrem 730 až 726,6 české resp. 0 až 3,4 německé kilometráže tvoří státní hranici osa toku Labe.

** říční km přítoku od soutoku s Labem

1) Ve dnech 15. 8. až 17. 8. 2015 byl realizován mimořádný monitoring kvality vody v Labi v profilu Labe - Děčín. Při hodnocení výsledků těchto rozborů je možné konstatovat, že nebyly prokázány žádné nálezy, které by svědčily o významných změnách kvality vody v Labi.